

Eerst was er het leven, verborgen onder bla, bla, bla, bla, bla. Alles ligt bezonken onder het gekwebbel en het lawaai. De stilte en het sentiment. De emotie en de angst. De bij vlagen luttele sprankjes van schoonheid.

– Jep Gambardella, *La Grande Bellezza*

Vasteland

De hond van Paul Pekman kwam aangestrompeld. Met zijn kop zo ver omlaag dat het puntje van zijn tong de grond raakte, zeulde hij zijn hondenlijf de woonkamer in. Hij was net wakker en moest pissen. De daarvoor bestemde krant was nog niet in zicht, die lag aan de andere kant van de kleine, snikhete kamer. De hond was oud; het moment waarop zijn geslacht druppelde viel haast nooit meer samen met het daadwerkelijk urineren, vaker werd hij erdoor verrast, zoals nu. Een flauwe pisstraal spoot tussen zijn voorpoten door. De hond liep erachteraan, snuffelend, nauwelijks verbaasd, maar eenmaal bij de krant zakte hij in elkaar. Hij hoestte, het plassen had hem vermoeid.

Toen Paul Pekman en zijn vrouw Emma de hond hadden gekocht was zijn vachtje donzig wit. Emma had uitgeroepen dat hij op een knuffelbeest leek, een sneeuwhond, waarop Paul Pekman haar uitlachte en zei dat sneeuwhonden niet bestonden. Ze bedoelde een husky, maar dat was deze hond niet. Dit was een kleine golden retriever. Een zuiver ras, gehoorzaam, werklustig, vriendelijk en prima in gezelschap van kleine kinderen. Pekman en Emma hadden één kind, een jongetje.

De pup ging mee naar huis in een kartonnen doos met gaatjes in de zijkanten. Op de eerste avond voerde Emma hem een blikje tonijn. Vanaf die tijd gehoorzaamde hij haar.

Hun zoon groeide op en de hond bleek twee niet-ingedaalde teelballen te hebben. De dierenarts schudde diverse malen zijn hoofd, waardoor zijn grijze lokken dansten.

‘Hij zal zich niet kunnen voortplanten,’ zei hij. ‘Nooit niet. Het spijt me.’

De dierenarts liet een lange stilte vallen.

Emma en Pekman keken naar de jonge, levenslustige hond en konden niet begrijpen dat er beesten bestonden die voortleefden zonder de evolutie te dienen. Was het niet zo dat die organismen door natuurlijke selectie geëlimineerd dienden te worden?

De dierenarts knikte echter steeds stilliger. ‘Binnenballen kunnen geen vruchtbaar zaad produceren, maar verder is het een prachtig beest,’ vervolgde hij. ‘Voor de rijping van het zaad is het noodzakelijk dat de teelbal zich buiten het lichaam bevindt, waar het enkele graden koeler is dan in de buikwand. Een reu met één niet-ingedaalde teelbal is net zo vruchtbaar als een reu met twee ingedaalde ballen, want de bijbal zal in zijn eentje genoeg werkend zaad produceren. In het geval van uw hond liggen de zaken anders.’

De dierenarts haalde een hand door zijn grijze haar. ‘Met twee niet-ingedaalde teelballen is er geen voortplanting mogelijk.’ Hij kuchte en streelde de hond ach-

ter zijn oren, blij dat het consult ten einde liep. 'Niet-ingedaalde ballen produceren echter wel de gebruikelijke mannelijke hormonen en hebben dus geen invloed op de geslachtsdrift. Uw hond is dus heus bekend met de instinctieve, evolutionair aangestuurde paringsdrift, en bezit ook de middelen om daar gehoor aan te geven, maar dat zal nooit resulteren in het gewenste resultaat. Dat is alles.' Pekman en Emma bedankten hem en sleurden de hond aan zijn nekvel de onderzoekskamer uit. Deze hond zou geen bijdrage leveren aan het voortbestaan van zijn ras – ze moesten er even aan wennen.

Emma ging weg en de hond werd snel oud. Naar buiten wilde hij niet meer, liever gebruikte hij een hoek van de kamer om zijn behoefte te doen. Vooral 's zomers, wanneer er aan de dagen geen einde leek te komen en alles bloeide en groeide, verwonderde Pekman zich over zijn vasthoudendheid. Waarom was de hond nog steeds in leven?

Pekman was dik. Als hij zich strekte kon hij zijn lijf precies tussen de twee armleuningen in persen zodat hij als een uiteengevouwen trekharmonica op de bank lag.

'Gaan we effe lopen, ouwe?'

De hond schudde de laatste druppels uit zijn penis. Hij jankte, verslikte zich in de etensresten die rond zijn bek kleefden en liet zich in zijn mand vallen. Hij hield niet van de buitenlucht.

‘Mira, zijn er nog knakworsten?’

Mira stond boven een emmer gebogen en wrong een vieze dweil uit. Haar rok hing tot over haar knieën. Vanuit de keuken knikte ze Pekman toe. Als een zak zand liet hij zich van de bank glijden, liep naar de keuken en zette een pannetje op het fornuis. Hij goot er een blik knakworsten in leeg. Wat was dat voor spul waar de worsten in dreven?

‘Mira, waar drijven die knakworsten in? Dat is toch geen water?’

Mira liet haar dweil over de tegels gaan.

Pekman roerde in het pannetje.

De hond krabbelde overeind en sjokte naar de keuken, naar de knakworsten, maar halverwege bleven zijn poten in het vloerzeil steken. Tevergeefs schuurde hij met zijn pens over de grond om zijn poten los te trekken. Midden in de kamer dreef een harig hoopje eiland.

‘Hond!’ Pekman had zich van de knakworsten afgewend en lachte. Met zijn handen sloeg hij op zijn dijen. ‘Wat een dom beest. Jezus. Wat een dom beest. Hè, Mira? Mira, ga hem even helpen, wil je? Trek die hond uit m’n vloer.’

Mira liet de dweil in de emmer zakken en liep naar de hond. Ze klakte geruststellend met haar tong. Het beest lag buiten adem te wachten en schudde zijn kop: dit was Emma niet. Hij probeerde te bijten maar de handen van Mira lagen al op zijn flanken.

‘En nu trekken,’ riep Pekman. ‘Wat een oliedom

beest. Hup. Trek die vetzak daar weg.' De handjes van Mira trokken aan de vacht. Pekman lachte. De hond blafte. De knakworsten kookten over.

Het vuur siste, stukken worst glibberden over het fornuis en kookvocht stroomde over het aanrecht, tussen de sleetse kitnaden door naar beneden. Pekman probeerde met Mira's dweil de boel tegen te houden. De geur van verbrand vlees verspreidde zich door het huis.

'Verdomme, die knakworsten. Mira!'

Mira liet de hond los. 'Draai eerst het vuur uit, meneer Pekman,' riep ze.

Het was bijna donker maar nog warm. Pekman reed de provinciale weg af tot aan de dijk. Bovenop liep een kleine verharde weg waarvandaan de duinen in de verte op versteende golven leken, donker uitgestrekt over de breedte van de kustlijn. Het zoeklicht van de vuurtoren raasde voorbij. Kort, kort, lang, lang, lang, kort. Voor schepen nog steeds een onmisbaar kompas in de duisternis. (Pekman had vaak aan de donker wordende horizon naar land gezocht. Zijn zoon zeurde over kou en honger en begon te janken wanneer Pekman hem toeriep dat zeuren nog nooit voor iemand goed was geweest. Maar het moment waarop hij zijn zoon het lichtpuntje aanwees, klein maar ontegenzeggelijk daar in de verte – de eerste groet van het vasteland –, was betoverend.)

Er ritselde iets in het helmgras. Meeuwen schreeuw-

den. Aan de waterkant dreef troep rond bruine stenen. Zonnebrandflessen, flosdraad, doorweekt karton. Medicijnendoosjes lichtten op en werden weer donker. De branding smeedt het afval terug naar waar het vandaan kwam, het land op. Kort, kort, lang, lang, lang, kort.

Vlak bij de dijk lag de begraafplaats. De aula grensde aan de provinciale weg en zag eruit als een sportkantine. Het stonk er naar frituurvet (niet zelden werden er frikadellen en vlammetjes geserveerd) en de industrieel aandoende lamparmaturen midden in de zaal deden denken aan tl-buizen. De beheerders van het pand waren oproepkrachten die in hun pauzes sigaretten rookten onder het afdakje van de ontvangstruimte. Het buitendeel werd onderhouden door ijverige tuinders. In de borders langs de kronkelende paden groeiden helmgras, teunisbloemen en distels. In het hart van de begraafplaats lag een fraaie vijver met fontein, waardoor het kerkhof's zomers druk bezocht werd door recreanten. Vanaf de open plek waaierden schelpenpaden uit. De graven waren tegen de helling van de dijk gegraven. Met krulletters stonden de verschillende veldnamen boven de toegangshekken: *'Bittere zee'*, *'Leeuwenhart'*, *'Noorderzon'*. Aan de randen groeiden braamstruiken, overschaduwde door dezelfde eikenbomen die aan de vijver stonden. In een tuinkist lagen plastic bloemenvazen, bedoeld voor algemeen gebruik.

Pekman was niet op de begraafplaats. Hij was de dijk verder op gereden, opende de achterklep van zijn auto en sleurde de hond naar buiten.

‘Ziezo, hond. Frisse neus.’ Pekman liep richting het water, liet zijn broek zakken en keek uit over de donker geworden zee. Daar was de pier met de rode en groene lichtjes op de punt.

Het vuurtorenlicht bescheen zijn pisstraal: kort, kort, lang, lang, lang, kort. Hij urineerde op een weggegooid sinaasappelsappak. Achter hem schudde de hond zich uit en strompelde naar hem toe, snoof chagrijnig aan grassprietten en piste tegen hetzelfde pak sap. De vacht versleten, al lang niet meer goudgeel. Een beest dat vroeg of laat zou sneuvelen, waar niets aan verloren was.

Pisbroeders waren ze. Pekman hees zijn broek op en liep terug naar de auto. Stapvoets reed hij voor de hond uit. De achterklep stond open en het hondentrapje was uitgeklast zodat hij zelf kon kiezen wanneer hij genoeg had gewandeld. Pekman pakte een tijdschrift uit het dashboardkastje en vulde een kruiswoordpuzzel in terwijl hij in wandeltempo de dijkweg af reed. De weg was leeg, er was geen tegenligger te zien. Pekmans potlood ging over de hokjes. Betreffende: inzake. Bemoediging: troost. Verzonnen boze man: boeman. Fiets: rijwiel.

De contouren van de hond waren vaag te onderscheiden. ‘Hond!’ brulde Pekman. De schim keek op, struikelde, blafte. De wind wakkerde aan waardoor het helmgras in de verte spookachtig heen en weer zwiep-

te. De metalen trap schraapte over het asfalt. De motor bromde. Pekmans ademhaling versnelde. In de verte was zijn flat nog net te zien, donker als een slagschip.

Ongevuld: ledig. Boek met kaarten: atlas. Sportbeoefenaar: skiër.

Pekman had zin om naar huis te gaan, Mira was klaar met schrobben en had vast eten voor hem gemaakt. Ze kon goed koken. Vooral haar deegkussentjes gevuld met champignons, zure room en vlees vond hij verrukkelijk. Hij toeterde opnieuw.

‘Hond!’ riep hij. Zijn stem verwaaide, wind gierde door de achterklep zijn auto binnen. Hij kon het dier niet meer van de omgeving onderscheiden, behalve zijn ogen, die kort, kort, lang fonkelden wanneer het zoeklicht van de vuurtoren erin scheen. ‘Hond, we gaan!’

Bedoelden ze met ‘een zeker type onderwijs’ in dit geval hbo of mbo? In gedachten verzonken stapte Pekman uit. Soms moest hij het beest een zet geven omdat het logge lijf het trapje niet meer op kwam.

Pekman zag het niet aankomen, zoals voor de meesten geldt. Op het moment dat hij het portier dichtsloeg, waaide zijn jas open. Hij keek naar zijn rits, naar de twee plastic gedeeltes, een links en een rechts, die, als hij het wilde, perfect in elkaar pasten – als een tandwiel –, totaal in evenwicht. Pekman zakte door zijn knieën. Verbaasd greep hij naar zijn borst maar hij was al dood voordat hij het asfalt raakte.

Op de dag van de uitvaart was het vroeg warm. (Weerkundigen spraken al weken van een vreemd soort hittegolf. Dat leverde bewolking op, een sterk aanwakkerende wind, neerslag en vermindering van het zicht of mist. We zweetten als we 's ochtend onder de douche vandaan kwamen, als we de trein in stapten, de auto startten, ons naar onze bezigheden begaven. Op kantoor zeurden we, onze glimmende voorhoofden naar de airconditioning wendend. Er hing de geur van inkt en zweet, verschroeid polyester. Buiten was er benzine en stof, de fonteinën stonden droog, een krekel kroop over gloeiend asfalt, geuren van etensresten wasemden uit oude huizen. In de buitenwijken stapelde hitte zich op als vuilnis. De gemeente had de plantsoenendienst vrijaf gegeven waardoor speeltuinen en stadsparken bedolven werden onder onkruid en condooms. De scholen waren gesloten, het gemeentehuis uitgestorven. Verder van het water, in de verte, achter de achterste huizen, bevond zich het stilstaande, gereformeerde zeeachtige platteland.)

Nog voordat Harman Pekman het crematorium binnenging zweette hij alsof hij dagen over straat had geworven. In werkelijkheid kwam hij gewoon van huis.

Hij had zich willen verstoppen, maar de geur van koffie en cake voerde hem naar de keuken. Gastvrouwen in witte schortjes condoleerden hem met het verlies van zijn vader.

Na een kort gesprek over de dienst die komen ging, hingen de vrouwen aan zijn lippen. ‘Zelf heb ik een kleine frituurpan,’ zei Pekman, ‘maar ik denk dat er iets misgaat tijdens de verhitting. Het duurt lang voordat ie is opgewarmd. Jullie frituurapparatuur ziet er goed uit.’ De gastvrouwen glunderden. Pekman slurpte zijn beker koffie leeg en stak zijn hand op. ‘Ik loop even een rondje buiten.’

In de zonnebloemen die tegen de gevels aan groeiden zoemden hommels. Het was wederom een snikheite, bewolkte dag. Pekman moest zijn kop erbij houden. Hij hield niet van spreken in het openbaar en was sowieso niet gewend aan grote groepen mensen. De gastvrouwen, die door het keukenraam naar hem loerden, gaven hem de kriebels. Het liefst zou hij zich in een slaapzak rollen, een kleine ruimte zoeken om zich in schuil te houden.

Herinneringen drongen zich aan hem op – de baard van zijn vader, de vlechtjes die hij erin maakte. Zijn vader was een echte Pekman. Net als hij. Een muziekliefhebber, een pragmaticus, bij vlagen behoorlijk prettig gezelschap.

‘Beste mensen, belangstellenden, mijn vader was een leuke man. Ik koester warme herinneringen aan de boottochten die we samen maakten. We voeren naar het eiland aan het einde van de dijk, eigenlijk te ver weg voor onze rubberboot, maar dat was juist een avontuur. Hij was verslingerd aan scheepstechniek.’

Het was even stil.

‘Net als ik, overigens.’

Mensen schuifelden op hun stoelen.

In Pekmans keel zat slijm. Bij elke ademteug hoorde hij de lucht erlangs gaan. ‘Hij was een muziekliefhebber, een pragmaticus, een man die –’

Aan de rand van de zaal, daar waar gastvrouwen reeds klaarstonden met schalen oosterse borrelmix, ontstond geroezemoes. Pekman schraapte zijn keel.

Op de vierde rij van achteren zat zijn moeder. Een opvallende hoed stond op haar hoofd en verborg haar gezicht. De hoed was van paars stro, het grijze haar vaal. Haar vingers lagen gekromd in haar schoot. Ze keek om. Pekman volgde zijn moeders blik, langs de gastvrouwen die op hun dikke enkels wiebelden, elkaar aanstootten en naar de uitgang wezen. Hij schraapte nogmaals zijn keel.

Aan de deur van de dienstzaal hing een man. Als een aap klemde hij de deur tussen zijn twee knieën en bekeek de bijeenkomst met een moeilijk te duiden gezicht: geïnteresseerd, ja, misschien zelfs geëmotioneerd – zijn wijd opengesperde ogen klonken zich vast aan de dingen om hem heen: een houten stoel, de engelen tegen het plafond, een huilend gezicht, een kraagje van een bloesje, de geluidsinstallatie, het spreekgestoelte, het schilderij met de blauwe en grijze vegen, alsof de man getuige *van alles* moest zijn, alsof hij naderhand de opdracht zou krijgen de uitvaart opnieuw te laten plaatsvinden. Tegelijkertijd prevelde hij met zijn gro-